

Tkalenko, N., Shestakovska, T., and Zelisko, I. "Mechanism of Commercialization of Innovative Technologies in the Agroindustrial Sector". *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, vol. 8, no. 4C (2019): 57-62.
DOI: <https://doi.org/10.35940/ijrte.D1022.1184519>

Tohidi, H., and Jabbari, M. M. "The Important of Innovation and its Crucial Role in Growth, Survival and Success of Or-

ganizations". *Procedia Technology*, vol. 1 (2012): 535-538.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.protcy.2012.02.116>

Yatskevych, I. V. "Innovatsiina polityka Ukrainy u plisia-voiennyi period" [Innovation Policy of Ukraine in the Postwar Period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 39 (2022).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>

УДК 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-76-85>

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

©2023 БОГУСЛАВСЬКА С. І.

УДК 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10

Богуславська С. І. Використання інструментів державно-приватного партнерства для повоєнного відновлення економіки України

Мета статті полягає у встановленні можливостей і ризиків використання інструментів державно-приватного партнерства (ДПП) для повоєнного відновлення економіки України, яке, враховуючи масштаби ушкоджень і руйнувань підприємств та інфраструктури, потребуватиме значних капіталовкладень, людських ресурсів та часу. Державно-приватне партнерство як процес взаємодії держави та приватного сектора з метою реалізації певних проєктів чи програм, спрямованих на розвиток економіки, інфраструктури, науки, освіти, охорони здоров'я та інших сфер, має значний потенціал для забезпечення повоєнного відновлення. У статті визначено головні аспекти, що обумовлюють важливість ДПП для повоєнного розвитку економіки України, а також розвинуто термінологічний апарат державно-приватного партнерства та виокремлено його ключові елементи як економічної категорії. До переваг ДПП порівняно з іншими інструментами відновлення економіки після війни, особливо в контексті сприяння стійкому та швидкому відновленню, віднесено: швидкість та ефективність; можливість залучення приватного капіталу; інноваційність; ефективність управління ресурсами; стимулювання конкуренції; міжнародну підтримку; потенційну можливість ринкової експансії; розвиток локальних партнерств; суттєвий соціальний вплив та інші. Здійснено огляд результатів впровадження проєктів державно-приватного партнерства в різних сферах економіки. Окреслено основні виклики та перешкоди для розвитку державно-приватного партнерства. Серед останніх до найбільш значущих віднесено: високий рівень корупції та низький рівень довіри суспільних інститутів до державних органів; недостатнє правове регулювання та недостатній рівень підготовки кадрів для ефективного менеджменту проєктів. Особливу увагу приділено ризикам впровадження ДПП в Україні та заходам, що дозволять вчасно ідентифікувати та подолати такі ризики. Обґрунтовано, що нагальним завданням для ефективного впровадження державно-приватного партнерства є створення сприятливого середовища, яке є ключовим фактором залучення інвестицій, сприяння економічному зростанню та поліпшення життя населення. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення інструментарію оцінювання проєктів державно-приватного партнерства в Україні.

Ключові слова: регіон, планування регіонального розвитку, прогнозування розвитку регіону, повоєнне відновлення економіки, регіональне управління.

Табл.: 2. **Бібл.:** 38.

Богуславська Світлана Іванівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та державної служби, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (бульв. Шевченка, 81, Черкаси, 18031, Україна)

E-mail: boguslavskaya1980@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6834-9765>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/Q-2632-2017>

UDC 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10

Bohuslavska S. I. The Use of Public-Private Partnership Instruments for the Post-War Recovery of Ukraine's Economy

The aim of the article is to identify the opportunities and risks of using instruments of public-private partnership (PPP) for the post-war recovery of Ukraine's economy, which, given the scale of damage and destruction of enterprises and infrastructure, will require significant investments, human resources, and time. Public-private partnership as a process of interaction between the State and the private sector in order to implement certain projects or programs aimed at developing the economy, infrastructure, science, education, health care and other areas has significant potential for ensuring the post-war recovery. The article identifies the main aspects that determine the importance of PPP for the post-war development of the Ukrainian economy, as well as develops the terminological apparatus of public-private partnership and highlights its key elements as an economic category. The advantages of PPP compared to other instruments of economic recovery after the war, especially in the context of promoting a resilient and rapid recovery, include: speed and efficiency; the possibility of attracting private capital; innovativeness; resource management efficiency; stimulation of competition; international support; potential for market expansion; development of local partnerships; significant social impact, and others. A review of the results of the implementation of public-private partnership projects in various sectors of the economy is carried out. The main challenges and obstacles to the development of public-private partnership are outlined. Among the latter, the most significant are: a high level of corruption and a low level of trust of public institutions in the State bodies; insufficient legal regulation and insufficient level

of training employees for effective project management. Particular attention is paid to the risks of the PPP implementation in Ukraine and measures that will allow timely identification and overcoming such risks. It is substantiated that the urgent task for the effective implementation of public-private partnership is to create a favorable environment, providing a key factor in attracting investment, promoting economic growth and improving the life of the population. Prospect for further research in this direction is the development of practical recommendations for improving the instrumentarium for evaluating public-private partnership projects in Ukraine.

Keywords: region, regional development planning, regional development forecasting, post-war economic recovery, regional management.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 38.

Bohuslavskaya Svitlana I. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Management and Public Service, Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University (81 Shevchenko Blvd, Cherkasy, 18031, Ukraine)

E-mail: boguslavskaya1980@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6834-9765>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/Q-2632-2017>

Повоєнне відновлення економіки України, враховуючи масштаби ушкоджень і руйнувань підприємств та інфраструктури, потребуватиме значних капіталовкладень, людських ресурсів та часу. Повномасштабне вторгнення росії, за підрахунками Київської школи економіки, спричинило збитків економіці України (лише прямих і задокументованих) на суму 150,5 млрд дол. США (станом на червень 2023 р.). Найбільша сума збитків (37,24%) припадає на житловий фонд; збитки залізничної та транспортної інфраструктури, дорожнього господарства, портової та авіаційної галузі попередньо оцінюються у 36,6 млрд дол. США; втрати бізнес-активів становлять близько 11,4 млрд дол. США – це щонайменше 426 держкомпаній, великих і середніх приватних підприємств, що пошкоджені або зруйновані від початку війни [11]. Розрахунки стосуються лише руйнувань і пошкоджень на деокупованих територіях і в тилкових регіонах, що постраждали від ракетних атак, які були відповідним чином задокументовані обласними військовими адміністраціями. Інформації про об'єкти на тимчасово окупованих територіях наразі немає, тривають ракетні атаки, тому очевидно, що сума цих збитків буде значно більшою.

Поряд зі значними руйнуваннями та економічними втратами результатом повномасштабної війни є суттєві соціальні дисбаланси в багатьох регіонах країни, розмір і вплив яких зростає у прямолінійній залежності з наближенням до районів бойових дій.

Масштаби й обсяг ресурсів, необхідних для повоєнного відновлення, обумовлюють необхідність застосування інструментів державно-приватного партнерства із залученням міжнародних партнерів, комплексного та науково обґрунтованого планування й управління ресурсами.

Нагадаємо, що державно-приватне партнерство (ДПП) в Україні визначається як форма співпраці між державою та приватним сектором з метою реалізації проектів у різних галузях, таких як інфраструктура, освіта, охорона здоров'я тощо. ДПП сприяє залученню приватних інвестицій, ефективному використанню ресурсів та поліпшенню якості послуг для громадян. Правове регулювання ДПП здійснюється на основі

низки нормативних актів, основними з яких є Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 р. (зі змінами і доповненнями) та Закон України «Про концесії» від 16 січня 2020 р., який визначає порядок надання концесій на об'єкти інфраструктури та послуги. Ці закони створюють правовий механізм для укладання угод між державними органами та приватними підприємствами з метою спільного ведення проектів, спрямованих на забезпечення розвитку економіки та інфраструктури України.

Державно-приватне партнерство як процес взаємодії держави та приватного сектора з метою реалізації певних проектів чи програм, спрямованих на розвиток економіки, інфраструктури, науки, освіти, охорони здоров'я та інших сфер, є предметом постійного дослідження та обговорення як на національному, так і на міжнародному рівні.

У дослідженнях Світового банку доводиться ефективність ДПП для зменшення бідності [38]; ефективність інституту ДПП і необхідність його розвитку для досягнення Цілей сталого розвитку визнана ООН у засадничому документі, що визначає основні виклики людства та шляхи їх подолання – Адженді 2030 для сталого розвитку [36]. Як ефективний інструмент забезпечення сталого розвитку України, механізм співпраці між державними інституціями та приватними компаніями з метою сприяння розвитку економіки, залучення інвестицій, створення робочих місць і підвищення життєвого рівня населення розглядається ДПП у роботах І. Александрова [24], О. Березіної, Ю. Ткаченко [7], М. Хвесика [23]. Закордонні науковці М. Sharma, А. Bindal [35], Н. Van Nam, J. Koppenjan [37], G. Hodge, С. Greve [34] досліджують особливості побудови приватного партнерства, кейси з ДПП у різних країнах світу, а також ризики, пов'язані з упровадженням і розвитком такої форми взаємодії держави та приватного сектора.

В Україні тема державно-приватного партнерства активно вивчається та є предметом наукового та публічного дискурсу. Концептуальні основи державно-приватного партнерства досліджують у своїх пра-

цях І. Ясіновська, В. Іщенко, К. Жовтяк [32], О. Акіліна, В. Павлюк [1], Д. Крилов [15], А. Апаров, А. Яценко [2], Н. Клевцевич [13], Ф. Узунов [26]. Зокрема, науковці зосереджуються на термінологічному апараті, правовому регулюванні ДПП в Україні, вивчаючи правовий каркас і механізми врегулювання відносин між державою та приватними партнерами в рамках таких проєктів.

Узагальнення теоретичних підходів дозволяє виокремити такі ключові елементи державно-приватного партнерства як економічної категорії:

- 1) *міжсекторне співробітництво*: ДПП визначається як форма співпраці між публічним і приватним секторами, за якої обидві сторони спільно працюють над вирішенням конкретних завдань, проєктів або ініціатив;
- 2) *спільний інтерес*, тобто об'єднання інтересів держави та бізнесу з метою досягнення спільних цілей, які можуть включати в себе економічний, соціальний розвиток, інфраструктурні проєкти тощо.
- 3) *поєднання фінансових та інших ресурсів*: ДПП є способом об'єднання фінансових в ресурсних можливостей держави та приватного сектора для реалізації проєктів;
- 4) *спільна відповідальність і розподіл ризиків*: сторони ділять відповідальність та ризики, пов'язані з реалізацією конкретного проєкту чи ініціативи;
- 5) *стратегічне партнерство*: стратегічне об'єднання ресурсів та компетенцій держави та приватного сектора для досягнення довгострокових цілей.

О. Черевко, О. Березіна, А. Годлевська [30], О. Малін [16], Р. Хусаїнов [29], Н. Ющенко, В. Дячек, М. Ковтун [31] у своїх працях аналізують моделі державно-приватного партнерства, що застосовуються в Україні та за кордоном, визначають їх особливості, переваги та недоліки, розглядаючи ДПП через соціальну та економічну призми, аналізуючи вплив таких партнерств на розподіл доходів, соціальну справедливість і загальний економічний розвиток країни.

Праці вітчизняних науковців присвячені різним аспектам впровадження державно-приватного партнерства. Так, наприклад, О. Акіліна та В. Павлюк розглядають державно-приватне партнерство як інноваційний інструмент управління змінами в сучасному місті [1]. Механізми та особливості впровадження ДПП у сфері освіти розглядають у своїх працях Т. Губанова [8] та І. Дьоміна [10]. Авторки вважають, що такі партнерства можуть сприяти розвитку освіти, наукових досліджень, створенню нових технологій і підвищенню якості освіти. Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності узагальнено в роботі Г. Комарницької [14]. Основні принципи та

форми державно-приватного партнерства в секторі безпеки України досліджено авторами Ю. Мех, Д. Горобець, В. Головка [18]. Низку праць присвячено аналізу ДПП з точки зору інфраструктурних проєктів, таких як будівництво доріг, мостів, газопроводів, (О. Полякова, Т. Ліпська, О. Кучинська [20], проєкт «Спільно» [21]), де досліджено, як такі партнерства можуть сприяти залученню інвестицій та поліпшенню інфраструктури країни. Питанням застосування ДПП у сфері культури присвячені праці О. Ткаченко [25], у сфері охорони здоров'я – А. Репіної [22]. Ідеї та практичні кейси розвитку державно-приватного партнерства в умовах війни та повоєнного відновлення викладено в працях А. Білоус [3], О. Гадамської [6], І. Запатріної [12], Є. Матвіїшина, Ю. Вершигори [17], К. Панченко [19], С. Ханіна [28].

Згідно з дослідженням Transparency International Ukraine [9], для залучення інвестицій в Україні важливо провести судову реформу, продовжити боротьбу з корупцією, забезпечити прогнозованість національного законодавства. Також мають бути розроблені дієві механізми для захисту інтересів інвесторів [9].

Науковці та практики сходяться у висновках, що сучасний стан державно-приватного партнерства в Україні не відповідає потенціалу та можливостям соціально-економічного розвитку, які закладені в його механізмах, існують значні проблеми, пов'язані з низьким рівнем довіри між секторами, неузгодженістю чи недієвістю окремих норм, що гальмує реалізацію проєктів та зменшує зацікавленість сторін щодо подальшої співпраці. З іншого боку, потенціал єдності та співробітництва українських суспільних інститутів, що значною мірою розкрився в умовах війни, обумовлює позитивні прогнози щодо дієвості ДПП як механізму для відновлення економіки України після війни.

Мета статті – дослідити можливості та ризики використання інструментів державно-приватного партнерства для повоєнного відновлення економіки України.

Важливим компонентом регіональної політики подолання кризових явищ для забезпечення повоєнного відновлення та сталого розвитку регіонів України є державно-приватне партнерство, одним із пріоритетів якого, своєю чергою, є реалізація великих соціально значущих для регіону інвестиційних проєктів. Відповідно, важливість ДПП підкреслюється низкою аспектів, що сприятимуть відновленню та розвитку країни:

1. **Економічний розвиток**: після війни Україні потрібно відновити свою економіку та залучити інвестиції для стабілізації ситуації. ДПП може стати ефективним інструментом для залучення приватного капіталу в різні галузі – від будівництва інфраструктури до розвитку

технологій і виробництва. Це може сприяти економічному зростанню та створенню робочих місць.

2. **Інфраструктурний розвиток:** державно-приватні партнерства будуть необхідними для відновлення та розширення доріг, мостів, портів, аеропортів енергетичної інфраструктури України.
3. **Технологічний розвиток:** саме ДПП може стати джерелом інновацій та нових технологій для України, адже приватні компанії можуть внести інвестиції в дослідження та розробку, що сприятиме розвитку нових продуктів і послуг, підвищенню конкурентоспроможності та зростанню економіки.
4. **Залучення зовнішніх інвестицій:** ДПП може «відкрити двері» для іноземних інвесторів, які можуть бути зацікавлені в співпраці з Україною, що, своєю чергою, приведе до збільшення обсягу іноземних інвестицій, сприятиме економічному розвитку та створенню нових робочих місць.
5. **Соціальний розвиток:** ДПП може мати позитивний вплив на соціальний розвиток, зокрема на поліпшення доступу до охорони здоров'я, освіти та інших соціальних послуг для населення.
6. **Підвищення довіри та прозорості:** ДПП забезпечує підвищення довіри між державними органами та приватним сектором, а також більшу прозорість у веденні бізнесу та виконанні проектів.

Усі ці аспекти можуть спільно сприяти відновленню та розвитку України після війни, а державно-приватне партнерство може виступити ключовим інструментом у цьому процесі. Проте важливо, щоб такі партнерства були ретельно розроблені, мали чіткі правила та механізми контролю – для уникнення корупції та інших негативних наслідків.

На думку фахівців Transparency International Ukraine, впровадження ДПП в Україні з метою повоєнного відновлення потребує розроблення довгострокових стратегій розвитку основних сфер економіки, які дозволять потенційним інвесторам планувати та прогнозувати перспективи інвестицій. Також необхідною є розбудова інституційної архітектури підтримки та моніторингу ефективності проектів ДПП, сталого законодавства, яке забезпечить прогнозованість і прозорість ДПП на всіх його етапах. Має бути запроваджений прозорий і зручний механізм оскарження дій державного партнера, слід розвинути спроможність державних партнерів [9].

Перевагами державно-приватного партнерства порівняно із іншими інструментами відновлення економіки після війни, особливо в контексті сприяння стійкому та швидкому відновленню, є такі:

1. **Швидкість і ефективність:** приватні компанії зазвичай можуть діяти швидше та більш ефективно, ніж державні структури, завдяки більшому ступеню гнучкості й ефективному управлінню. Це особливо важливо в умовах нагальної потреби у відновленні після війни.
2. **Залучення приватного капіталу:** ДПП дозволяє залучити приватний капітал та інвестиції для відновлення економіки без значних витрат з боку держави. Це допомагає зменшити фінансове навантаження на державний бюджет.
3. **Технологічний прогрес:** приватні компанії зазвичай володіють сучасними технологіями та інноваціями, які можуть бути використані для швидкого відновлення та модернізації економіки після війни.
4. **Ефективне управління ресурсами:** приватні компанії мають досвід управління ресурсами та проектами, що дозволяє ефективно виконувати завдання відновлення.
5. **Стимулювання конкуренції:** участь приватних компаній може стимулювати конкуренцію, що може привести до поліпшення якості й ефективності виконання проектів.
6. **Міжнародна підтримка:** ДПП може бути більш привабливим для іноземних інвесторів і міжнародних організацій, що може сприяти залученню міжнародної підтримки та координації у відновленні.
7. **Можливість розширення ринків:** для приватних компаній участь у відновленні економіки після війни може відкрити нові ринки та можливості для бізнесу.
8. **Локальні партнерства:** ДПП може сприяти створенню партнерств з місцевими компаніями та розвитку підприємництва на місцевому рівні.
9. **Соціальний вплив:** ДПП може бути спрямоване на вирішення соціальних проблем і підтримку населення після війни, забезпечуючи робочі місця та інші соціальні вигоди.

Звісно, ДПП також має свої виклики та ризики, тому важливо правильно регулювати та контролювати ці партнерства, щоб забезпечити належний баланс інтересів. Але за належної організації та управлінні вони можуть бути потужним інструментом відновлення економіки після війни.

Нагальним завданням для ефективного впровадження державно-приватного партнерства є створення сприятливого середовища, яке є ключовим фактором залучення інвестицій, сприяння економічному зростанню та поліпшення життя населення. Також важливо забезпечити довіру інвесторів (у тому числі іноземних) через удосконалення правової бази, адже належний рівень її прозорості є основою для ДПП. Відповідно, мають бути створені чіткі,

справедливі та прозорі правила та норми, включно з правами й обов'язками всіх сторін. Необхідно забезпечити відкритий доступ до інформації про умови ДПП, фінансову звітність, процеси вибору партнерів та рішення щодо проектів. Це є засобом підвищення довіри та запобігання корупції.

Забезпечення швидкого й ефективного розгляду проектів ДПП також є важливим чинником зацікавленості для інвесторів. Важливо зменшити бюрократичні перешкоди та скоротити час на вирішення питань. Для приваблення інвестицій необхідно створити механізми захисту прав інвесторів, включно з можливістю вирішення спорів за міжнародними стандартами. Уряд повинен підтримувати відкритий і конструктивний діалог із приватним сектором. Це допоможе розуміти потреби й очікування бізнесу та адаптувати політику до них. Забезпечення кваліфікованого персоналу та кадрового потенціалу для ДПП також є важливим чинником успіху.

Водночас, інформування населення щодо переваг і можливостей ДПП може підвищити підтримку громадськості та сприяти успішному розвитку таких партнерств. Отже, створення сприятливого середовища для ДПП – це складний і багатогранний процес, який вимагає співпраці між урядом, бізнесом і громадськістю.

Слід вказати на те, що на поточний момент урядом вже зроблено низку кроків у вирішенні завдання зі створення сприятливого середовища для державно-приватного партнерства, зокрема це прийняття низки законодавчих актів, які регулюють питання ДПП, і внесення численних змін до чинних законодавчих актів, наприклад Закону України «Про державно-приватне партнерство», що сприяло розвитку таких партнерств. Створено Урядовий офіс із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest, що відповідає за координацію та підтримку інвестиційних проектів, включно з проектами ДПП. Запроваджено систему ProZorro для проведення тендерів, що зробило процес закупівель більш прозорим і конкурентним. Запроваджено низку реформ у сфері енергетики, включно з розділенням газової монополії, що створило умови для приваблення інвестицій і партнерств з приватним сектором у галузі енергетики. Уряд України активно розвиває електронні послуги та платформу «Дія», що сприяє прозорості та зменшенню бюрократії, що, своєю чергою, може полегшити взаємодію між державою та приватним сектором у рамках ДПП. Також ведеться робота щодо оприлюднення інформації про можливості ДПП і сприяння усвідомленню громадськістю переваг і можливостей таких партнерств.

Поряд із окресленими вище перевагами державно-приватного партнерства існують виклики та перешкоди розвитку ДПП в Україні, що зведено в табл. 1. До таблиці внесені лише ті виклики та перешкоди, рівень важливості та ступінь впливу на розвиток ДПП яких є вище середнього.

Результати дослідження свідчать про те, що серед перерахованих викликів бюрократія та корупція мають найбільший негативний вплив на розвиток ДПП. Далі за рівнем важливості та ступенем впливу йдуть низький рівень довіри до державних органів; недостатнє правове регулювання та відсутність кадрів та кваліфікації. Водночас, крім найважливіших викликів, що спричиняють відповідні ризики розвитку ДПП у період війни та повоєнного відновлення України, на погляд автора, особливо слід звернути увагу і на фінансові та інші ризики (табл. 2).

З огляду на зазначене вище, для зменшення ризиків та сприяння зацікавленості сторін у розвитку державно-приватного партнерства з метою повоєнного відновлення економіки необхідно звернути увагу на такі інструменти:

1. *Цілевстановлення.* Визначення чіткої стратегії та конкретних цілей проекту є його ключовим етапом. Усі сторони повинні чітко розуміти свої ролі в проекті та його результати (кількісні та якісні). Для держави це насамперед соціальні та економічні цілі, які слід досягти через ДПП, а для приватних партнерів – їх комерційні та іміджеві результати.
2. *Прозорість і відкритість, фахова експертиза проекту,* забезпечення яких в управлінні та виконанні ДПП сприятиме довірі між сторонами та громадськістю. Інформація про умови, угоди та використання ресурсів повинна бути повністю публічною.
3. *Рівноправна партнерська співпраця та науковий підхід в управлінні проектом.* Ефективне управління проектом, включно з плануванням, моніторингом і оцінкою, здійснюється відповідно до засадничих принципів менеджменту. Чітко визначаються відповідальні, їх ролі та обов'язки, терміни виконання та результативні показники.
4. *Ідентифікація та запобігання ризикам.* Важливим є визначення та управління ризиками, що пов'язані з конкретним проектом ДПП. Це передбачає ретельний аналіз та планування ризиків, а також розробку стратегій для їхнього зменшення або уникнення.
5. *Залучення громадськості у процес прийняття рішень та моніторингу ДПП* сприятиме підвищенню ефективності та легітимності проекту. Громадськість виступає як наглядчик і захисник інтересів громади.
6. *Застосування інноваційних підходів та сучасних технологій* може поліпшити ефективність проекту та зменшити витрати. Важливо стимулювати інноваційну діяльність у рамках ДПП.
7. *Оцінка та вдосконалення.* Після завершення проекту важливо провести оцінку результатів та визначити його недоліки та сильні сторо-

Виклики та перешкоди розвитку державно-приватного партнерства в Україні

№ з/п	Виклики та перешкоди	Опис	Важливість*	Сила впливу*
1	Політична нестабільність	Нестабільність у політиці та зміни уряду можуть вплинути на прийняття стратегічних рішень і розвиток ДПП	5	4
2	Бюрократія та корупція	Велика кількість бюрократичних перешкод та корупція можуть ускладнювати встановлення та виконання ДПП	5	5
3	Недостатнє правове регулювання	Відсутність чіткого та дієвого правового базису для ДПП може ускладнювати їх встановлення та функціонування	4	4
4	Фінансові обмеження	Відсутність фінансування або доступу до кредитів може перешкоджати розвитку та реалізації проєктів ДПП	4	3
5	Недостатній рівень розвитку внутрішнього ринку	Обмежений внутрішній попит може знижувати рівень зацікавленості в інвестиціях у вітчизняну економіку	3	3
6	Низький рівень довіри до державних органів	Недовіра до державних інституцій може обмежувати готовність приватних компаній співпрацювати з державними структурами	4	4
7	Соціокультурні різниці	Різниця в цінностях, культурі та сприйнятті ризиків можуть вплинути на спільні рішення та співпрацю	3	3
8	Відсутність кадрів та кваліфікації	Недостатність кваліфікованих кадрів може бути викликом для розвитку таких партнерств	4	4
9	Економічні та фінансові ризики	Зміни в економіці, валютні ризики та інші фактори можуть вплинути на фінансову стійкість ДПП	4	3

Примітка: * – оцінка здійснена за п'ятибальною системою, де 1 – найнижчий бал і, відповідно, найменший вплив, 5 – найвищий бал і, відповідно, найбільший вплив).

Джерело: складено автором.

Таблиця 2

Ризики розвитку державно-приватного партнерства в Україні

№ з/п	Назва	Ступінь впливу	Обґрунтування оцінки впливу	Приклад
1	2	3	4	5
1	Політичний ризик	Високий	Політичні зміни можуть впливати на стабільність умов ДПП і правову основу	Ухвалення нових податкових законів, що змінюють умови ДПП
2	Економічний ризик	Середній	Зміни в економічному середовищі, такі як інфляція, негативно впливатимуть на ДПП	Підвищення інфляції, що зменшує реальну вартість договорів
3	Фінансовий ризик	Високий	Залежність від фінансування та кредитних умов може призвести до фінансових труднощів	Зростання відсоткових ставок на кредити для ДПП
4	Валютний ризик	Середній	Залежність від іноземних інвестицій або експорту може призвести до валютних коливань	Зменшення валютного курсу, що збільшує борг ДПП в іноземній валюті
5	Ризик зміни законодавства	Високий	Зміни в законодавстві можуть впливати на умови ДПП та права сторін	Прийняття закону, що обмежує права приватного партнера

1	2	3	4	5
6	Ризик зміни урядової політики	Високий	Зміни в урядовій політиці можуть впливати на підтримку ДПП і фінансове забезпечення.	Припинення фінансування або підтримки урядом проєкту ДПП
7	Ризик недостатньої партнерської відповідальності	Високий	Недостатність або неплатоспроможність приватного партнера може призвести до фінансових труднощів	Невиконання приватним партнером зобов'язань за угодою

Джерело: складено автором.

ни, зробити «роботу над помилками». Наприклад, після завершення будівництва інфраструктурного об'єкта проводиться зовнішня аудиторська оцінка впливу на довкілля та громаду. Рекомендації з цієї оцінки використовуються для поліпшення майбутніх проєктів. Це допоможе вдосконалити майбутні ДПП і досягти кращих результатів.

ВИСНОВКИ

Державно-приватне партнерство є дієвим інструментом, що дозволить прискорити повоєнне відновлення економіки України. Водночас, повноцінне використання його потенціалу для відновлення після війни вимагає певних зусиль і реформ для досягнення максимального результату. Насамперед, урядом має бути забезпечена стабільність і надійна підтримка ДПП через створення сприятливого правового середовища та політичну волю для розвитку таких партнерств. Це дозволить залучити більше інвесторів та підприємств у спільні проєкти. По-друге, проведення антикорупційних реформ, реформування правового середовища та адміністративної ефективності допоможе створити сприятливі умови для ДПП і забезпечить прозорість та довіру з боку громадськості. Не менш важливою є підтримка активного публічно-приватного діалогу для врахування інтересів обох сторін і розробки ефективних стратегій. Залучення іноземних інвестицій в Україну через ДПП може стати ключовим чинником розвитку, отже, слід продовжувати співпрацювати з міжнародними фінансовими організаціями та донорами для залучення зовнішнього капіталу.

Подальші дослідження в цьому напрямку будуть спрямовані на вдосконалення інструментарію оцінювання проєктів державно-приватного партнерства в Україні. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Акіліна О. В., Павлюк В. В. Державно-приватне партнерство як інструмент управління змінами у сучасному місті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство».*

2018. Вип. 20. Ч. 1. С. 10–13. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_1_2018ua/4.pdf
2. Апаров А. М., Яценко А. В. Державно-приватне партнерство як особлива правова форма співпраці держави з приватним бізнесом. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія «Юридичні науки».* 2015. № 4. С. 27–35. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4\(81\)/Aparow.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4(81)/Aparow.pdf)
3. Білоус А. Державно-приватне партнерство в Україні: чи буде інакше цього разу? / Вокс. Україна. 13.04.2021. URL: <https://voxukraine.org/derzhavno-privatne-partnerstvo-v-ukrayini-chi-bude-inakshetsogo-razu>
4. Богуславська С. І. Ключові елементи стратегічного управління розвитком регіональних соціально-економічних систем. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2016. Вип. 11. С. 565–570. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/118.pdf>
5. Богуславська С. І. Проблеми фінансування розвитку соціальної сфери міст України. *Вісник Університету банківської справи. Серія «Економічні науки».* 2015. Вип. 3. С. 138–144.
6. Гадомська О. Відновлення України: як працює державно-приватне партнерство за правилами держдопомоги / The page. 23.04.2023. URL: <https://thepage.ua/ua/experts/yak-maye-pracuyvati-derzhavno-privatne-partnerstvo-dlya-vidnovlennya-ukrayini>
7. Глобальне партнерство в парадигмі сталого розвитку: освіта, технології, інновації: монографія / за заг. ред. О. Ю. Березіної, Ю. В. Каченко. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2017. 524 с.
8. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативно-правова характеристика. *Підприємництво, господарство і право.* 2019. № 6. С. 220–224. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.40>
9. Державно-приватне партнерство як інструмент відбудови України / Transparency International in Ukraine. 14.09.2023. URL: <https://ti-ukraine.org/research/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-yak-instrument-vidbudovy-ukrayiny/>
10. Дьоміна І. О. Державно-приватне партнерство як механізм розвитку сфери освіти в Україні в умовах децентралізації та глобалізації. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Державне управління».* 2021. Т. 32. № 2. С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.2/09>
11. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, за підсумками червня 2023

- року перевищила \$150 млрд / KSE. 02.09.2023. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-cherhvnya-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/>
12. Запатріна І. Чи чекати Україні інфраструктурного буму? / Юридична Газета online. 2021. № 15. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/chi-chekati-ukrayini-infrastrukturnogo-bumu.html>
 13. Клевцевич Н. А. Державно-приватне партнерство як інструмент регіонального розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 237–241. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/41.pdf
 14. Комарницька Г. О. Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 44. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-8>
 15. Крилов Д. В. Концептуальні основи державно-приватного партнерства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління»*. 2022. № 4. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-03>
 16. Малін О. Л. Аналіз розвитку державно-приватного партнерства в Україні та світі: якісні зміни та головні тренди 2020 року: Аналітичний звіт. Одеса, 2020. 31 с. URL: https://economics.net.ua/files/analytics/2020_MOL.pdf
 17. Матвішин Є. Г., Вершигора Ю. З. Перспективи використання державно-приватного партнерства для відбудови України у повоєнний період. *Демократичне врядування*. 2022. Вип. 2. С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2022.02.029>
 18. Мех Ю. В., Горобець Д. Д., Головка В. Р. Державно-приватне партнерство в секторі безпеки України: основні принципи та форми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 74. Ч. 2. С. 224–231. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.72>
 19. Панченко К. Як колаборація бізнесу та держави допоможе відновлювати Україну / Економічна правда. 19.07.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/19/689341/>
 20. Полякова О. М., Ліпська Т. І., Кучинська О. М. Державно-приватне партнерство як елемент механізму розвитку транспортної інфраструктури України. *Економічний вісник*. 2020. № 2. С. 44–52. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.044>
 21. Реалізація проєктів державно-приватного партнерства в Україні. ДПП як механізм ефективної співпраці між державою та приватними партнерами у галузі інфраструктури. Київ, 2017, 94 с.
 22. Репіна А. Державно-приватне партнерство в системі охорони здоров'я України: міф чи реальність. *Юридична газета*. №13 (719). <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/derzhavnoprivatne-partnerstvo-v-sistemi-ohoroni-zdorovya-ukrayini-mif-chi-realist.html>
 23. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього : монографія / за ред. М. А. Хвесика. Київ, 2012. 464 с.
 24. Стратегія сталого розвитку регіону : монографія / за заг. ред. І. О. Александрова. Донецьк : Ноулідж, 2010. 203 с.
 25. Ткаченко О. Державно-приватне партнерство – союзник «Великої реставрації» і української економіки / Українська правда. 09.04.2021. URL: <https://lifepravda.com.ua/columns/2021/04/9/244503/>
 26. Узунов Ф. В. Класифікація форм державно-приватного партнерства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 17. С. 113–115. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2013/26.pdf
 27. Формування механізму стійкого розвитку економіки: теорія та практика : монографія. Дніпропетровськ : ФОРМ Дробязко С. І. 2014. 438 с.
 28. Ханін С. Чому ДПП в Україні так і не стало двигуном заміни кредитів інвестиціями / Юридична Газета online. 2021. № 15. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/chomu-dpp-v-ukrayini-tak-i-ne-stalodvigunom-zamini-kreditiv-investiciyami.html>
 29. Хусаїнов Р. Моделі державно-приватного партнерства: закордонний досвід та перспективи для України. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2015. Вип. 224. С. 177–191. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collecteditions/2015/224/pdf/177-192.pdf>
 30. Черевко О. В., Березіна О. Ю., Годлевська А. А. Пріоритети регіональної політики соціально-економічного розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 36. Ч. III. С. 147–152.
 31. Ющенко Н. В., Дячек В. В., Ковтун М. В. Публічно-приватне партнерство в Україні та європейських країнах. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.9.80>
 32. Ясіновська І. Ф., Іщенко В. А., Жовтяк К. В. Державно-приватне партнерство: теоретичний аспект та особливості реалізації в Україні. *Молодий вчений*. 2020. № 12. С. 191–197. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-38>
 33. Building Better Partnerships: Executive Summary. London: IPPR, Commission on UK Public Private Partnerships, 2001. URL: https://www.ippr.org/files/images/media/files/publication/2011/05/cppp_1234.pdf
 34. Hodge G. A., Greve C. Public Private Partnership: An International Performance Review. *Public Administration Review*. 2007. Vol. 67. Iss. 3. P. 545–558. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00736.x>
 35. Sharma M., Bindal A. Public-Private Partnership. *International Journal of Research*. 2014. Vol. 1. No. 7. P. 1270–1274. URL: <https://journals.pen2print.org/index.php/ijr/article/view/651/273>
 36. Transforming our world: The 2030 Agenda for sustainable development Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015/A/RES/70/1. URL: <https://www.unfpa.org/resources/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development>
 37. Van Ham H., Koppenjan J. Building Public Private Partnerships: Assessing and Managing Risks in Port Development. *Public Management Review*. 2001. Vol. 3. Iss. 4. P. 593–616. DOI: <https://doi.org/10.1080/14616670110070622>
 38. Working Together for a Change: Government, Business and Civil Partnerships for Poverty Reduction in Latin America and the Caribbean. Washington, D. C.: The World Bank, 1999. 176 p.

REFERENCES

- Akilina, O. V., and Pavliuk, V. V. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument upravlinnia zminamy u suchasnomu misti" [Public-Private Partnership as a Tool for Managing Change in a Modern City]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 20, part 1 (2018): 10-13. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_1_2018ua/4.pdf
- Aparov, A. M., and Yatsenko, A. V. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak osoblyva pravova forma spivpratsi derzhavy z pryvatnym biznesom" [Public-Private Partnerships as a Special Legal Form of Government-Private Business Cooperation]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. Seriya «Yurydychni nauky»*, no. 4 (2015): 27-35. [http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4\(81\)/Aparov.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4(81)/Aparov.pdf)
- "Building Better Partnerships: Executive Summary". London: IPPR, Commission on UK Public Private Partnerships, 2001. https://www.ippr.org/files/images/media/files/publication/2011/05/cppp_1234.pdf
- Bilous, A. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: chy bude inakshe tsyoho razu?" [Public-private Partnership in Ukraine: Will It Be Different This Time?]. *Voks. Ukraina*. April 13, 2021. <https://voxukraine.org/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-v-ukrayini-chi-bude-inakshe-tso-go-razu>
- Bohuslavska, S. I. "Kliuchovi elementy stratehichnoho upravlinnia rozvytkom rehionalnykh sotsialno-ekonomichnykh system" [Key Elements for Strategic Management of Regional Socio-Economic Systems Development]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, iss. 11 (2016): 565-570. <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/118.pdf>
- Bohuslavska, S. I. "Problemy finansuvannia rozvytku sotsialnoi sfery mist Ukrainy" [Problems of Financing of Development of Social Sphere Cities of Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 3 (2015): 138-144.
- Cherevko, O. V., Berezina, O. Yu., and Hodlevska, A. A. "Priorityty rehionalnoi polityky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku" [Regional Policy's Priorities of Socio-Economic Development]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. III, no. 36 (2014): 147-152.
- "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument vidbudovy Ukrainy" [Public-private Partnership as a Tool for Rebuilding Ukraine]. *Transparency International in Ukraine*. September 14, 2023. <https://ti-ukraine.org/research/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-yak-instrument-vidbudovy-ukrayiny/>
- Domina, I. O. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm rozvytku sfery osvity v Ukraini v umovakh detsentralizatsii ta hlobalizatsii" [Public-Private Partnership as a Mechanism of Educational Development in Ukraine in the Context of Decentralization and Globalization]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*, vol. 32, no. 2 (2021): 52-58. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.2/09>
- Formuvannia mekhanizmu stiikoho rozvytku ekonomiky: teoriia ta praktyka [Formation of the Mechanism of Sustainable Economic Development: Theory and Practice]. Dnipropetrovsk: FOP Drobiazko S. I., 2014.
- Hadomska, O. "Vidnovlennia Ukrainy: yak pratsiuie derzhavno-pryvatne partnerstvo za pravylamy derzhdomohy" [Restoration of Ukraine: How Public-private Partnership Works According to the Rules of State Aid]. *The page*. April 23, 2023. <https://thepage.ua/ua/experts/yak-maye-pracyuvati-derzhavno-pryvatne-partnerstvo-dlya-vidnovlennya-ukrayini>
- Hlobalne partnerstvo v paradyhmi staloho rozvytku: osvita, tekhnolohii, innovatsii* [Global Partnership in the Paradigm of Sustainable Development: Education, Technology, Innovation]. Cherkasy: Vydavets Chabanenko Yu. A., 2017.
- Hodge, G. A., and Greve, C. "Public Private Partnership: An International Performance Review". *Public Administration Review*, vol. 67, no. 3 (2007): 545-558. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00736.x>
- Hubanova, T. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sferi osvity i nauky v Ukraini: normatyvno-pravova kharakterystyka" [Public-private Partnership in the Field of Education and Science in Ukraine: Regulatory and Legal Characteristics]. *Pidpriemnytsvo, hospodarstvo i pravo*, no. 6 (2019): 220-224. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.40>
- Khanin, S. "Chomu DPP v Ukraini tak i ne stalo dvyhnomu zaminy kredytiv investytsiyami" [Why Did PPP in Ukraine Never Become an Engine for Replacing Loans with Investments]. *Yurydychna Hazeta online*. 2021. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/chomu-dpp-v-ukrayini-tak-i-ne-stalo-dvignom-zamini-kredytiv-investitsiyami.html>
- Khusainov, R. "Modeli derzhavno-pryvatnoho partnerstva: zakordonnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy" [Models of Public-Private Partnership: Foreign Experience and Prospects for Ukraine]. *Naukovyi visnyk ONEU*, iss. 224 (2015): 177-191. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2015/224/pdf/177-192.pdf>
- Klievtsievych, N. A. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument rehionalnoho rozvytku" [Public-Private Partnership as a Tool for Regional Development]. *Ekonomika i suspilstvo*, iss. 9 (2017): 237-241. https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/41.pdf
- Komarnytska, H. O. "Vitchyzniani dosvid derzhavno-pryvatnoho partnerstva v umovakh rozvytku investytsiino-innovatsiinoi diialnosti" [Domestic Experience of Public-Private Partnership in Terms of the Development of Investment and Innovation Activity]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 44 (2019): 43-48. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-8>
- Krylov, D. V. "Kontseptualni osnovy derzhavno-pryvatnoho partnerstva" [Conceptual Foundations of Public-Private Partnership]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya «Ekonomika ta upravlinnia»*, no. 4 (2022). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-03>
- Malin, O. L. "Analiz rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini ta sviti: yakisni zminy ta holovni trendy 2020 roku: Analitychnyi zvit" [Analysis of the Development of Public-private Partnership in Ukraine and the World: Qualitative Changes and Main Trends of 2020: Analytical Report]. Odesa, 2020. https://economics.net.ua/files/analytics/2020_MOL.pdf

- Matviishyn, Ye. H., and Vershyhora, Yu. Z. "Perspektyvy vykorystannia derzhavno-pryvatnoho partnerstva dlia vidbudovy Ukrainy u povoiennyi period" [Prospects of Using Public and Private Partnership for the Reconstruction of Ukraine in the Post-War Period]. *Demokratychnye vriaduvannia*, no. 2 (2022): 29-43.
DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2022.02.029>
- Mekh, Yu. V., Horobets, D. D., and Holovko, V. R. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo v sektori bezpeky Ukrainy: osnovni pryntsyipy ta formy" [Public-private Partnership in the Security Sector of Ukraine: Basic Principles and Forms]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Pravo»*, vol. 2, no. 74 (2022): 224-231.
DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.72>
- Panchenko, K. "Yak kolaboratsiia biznesu ta derzhavy dopomozhe vidnovliuvaty Ukrainu" [How the Collaboration of Business and the State Will Help Restore Ukraine]. *Ekonomichna pravda*. July 19, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/19/689341/>
- Poliakova, O. M., Lipska, T. I., and Kuchynska, O. M. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak element mekhanizmu rozvytku transportnoi infrastruktury Ukrainy" [Public-Private Partnership as an Element of the Transport Infrastructure Development Mechanism in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 2 (2020): 44-52.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.044>
- Realizatsiia proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini. DPP yak mekhanizm efektyvnoi spivpratsi mizh derzhavoiu ta pryvatnymi partneramy u haluzi infrastruktury* [Implementation of Public-private Partnership Projects in Ukraine. PPP as a Mechanism for Effective Cooperation between the State and Private Partners in the Field of Infrastructure]. Kyiv, 2017.
- Riepina, A. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi okhorony zdorovia Ukrainy: mif chy realnist" [Public-private Partnership in the Healthcare System of Ukraine: Myth or Reality]. *Yurydychna hazeta*. No. 13 (719). <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/derzhavnoprivatne-partnerstvo-v-sistemi-ohoroni-zdorovya-ukrayini-mif-chi-realnist.html>
- Sharma, M., and Bindal, A. "Public-Private Partnership". *International Journal of Research*, vol. 1, no. 7 (2014): 1270-1274. <https://journals.pen2print.org/index.php/ijr/article/view/651/273>
- Stalyi rozvytok: svitohliadna ideolohiia maibutnyoho* [Sustainable Development: A Visionary Ideology of the Future]. Kyiv, 2012.
- Stratehiia staloho rozvytku rehionu* [Strategy of Sustainable Development of the Region]. Donetsk: Noulidzh, 2010.
- "Transforming our world: The 2030 Agenda for sustainable development Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015/A/RES/70/1". <https://www.unfpa.org/resources/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development>
- Tkachenko, O. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo - soiuznyk «Velykoi restavratsii» i ukrainskoi ekonomiky" [Public-private Partnership is an Ally of the "Great Restoration" and the Ukrainian Economy]. *Ukrainska pravda*. April 09, 2021. <https://life.ppravda.com.ua/columns/2021/04/9/244503/>
- Uzunov, F. V. "Klasyfikatsiia form derzhavno-pryvatnoho partnerstva" [Classification of Forms of Public-Private Partnership]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 17 (2013): 113-115. http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2013/26.pdf
- Van Ham, H., and Koppenjan, J. "Building Public Private Partnerships: Assessing and Managing Risks in Port Development". *Public Management Review*, vol. 3, no. 4 (2001): 593-616.
DOI: <https://doi.org/10.1080/14616670110070622>
- Working Together for a Change: Government, Business and Civil Partnerships for Poverty Reduction in Latin America and the Caribbean*. Washington, D. C.: The World Bank, 1999.
- Yasinovska, I. F., Ishchenko, V. A., and Zhovtiak, K. V. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo: teoretychnyi aspekt ta osoblyvosti realizatsii v Ukraini" [Public-Private Partnership: Theoretical Aspect and Features of Realization in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 12 (2020): 191-197.
DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-38>
- Yushchenko, N. V., Diachek, V. V., and Kovtun, M. V. "Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini ta yevropeyskykh krainakh" [Public-Private Partnership in Ukraine and European Countries]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, no. 9 (2019).
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.9.80>
- "Zahalna suma priamykh zbytkiv, zavdana infrastrukturi Ukrainy cherez viinu, za pidsumkamy chervnia 2023 roku perevyschyla \$150 mlrd" [The Total Amount of Direct Damage Caused to Ukraine's Infrastructure Due to the War Exceeded \$150 Billion as of June 2023]. *KSE*. September 02, 2023. <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-chervnya-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/>
- Zapatrina, I. "Chy chekaty Ukraini infrastruktornooho bumu?" [Should Ukraine Expect an Infrastructure Boom?]. *Yurydychna Hazeta online*. 2021. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/derzhavno-privatne-partnerstvo/chi-chekati-ukrayini-infrastruktorno-go-bumu.html>